

LIFE07NAT/GR/000296

Δράσεις για την προστασία των παράκτιων αμμοθινών με είδη Juniperus στην Κρήτη και στο Νότιο Αιγαίο – JUNICOAST

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις του ΜΑΙΧ (Αίθουσα Θαλής) από 09:00 – 17:30 την Πέμπτη 21 Οκτωβρίου 2010.

Στη συνάντηση συμμετείχαν:

- Δημόπουλος Παναγιώτης, Αναπληρωτής Καθηγητής Βοτανικής & Οικολογίας Φυτών Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Θάνος Κώστας Καθηγητής Φυσιολογίας Φυτών Τομέας Βοτανικής, Τμήμα Βιολογίας, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Δεληπέτρου Πηνελόπη, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Καζάκης Γιώργος (συντονιστής του προγράμματος), Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων
- Ghosn Dany, Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων
- Ρεμούνδου Ηλέκτρα, Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων
- Φουρναράκη Χριστίνα, Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων
- Νύκτας Παναγιώτης, Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων, Εξωτερικός συνεργάτης
- Καργιολάκη Χαρίκλεια, Διευθύντρια Διεύθυνσης Δασών Χανίων
- Ρεκατούνας Ιωάννης, Δασολόγος, Διεύθυνση Δασών Χανίων
- Νούσια Βούλα, Δασολόγος, Διεύθυνση Δασών Χανίων
- Δημητρίου Δήμος, Δασολόγος, Διεύθυνση Δασών Χανίων
- Στεφανάκη Μανωλία, Διεύθυνση Δασών Χανίων

Τα μέλη της επιστημονικής επιτροπής, Dr. Louis F Cassar, Prof. Kerry B. Godfrey, Mr. Antonio Vizcaino and Mr. Javier Jimenez Romo, ακύρωσαν τη συμμετοχή τους στη συνάντηση λίγες μέρες πριν. Επίσης δεν παραβρέθηκαν οι εκπρόσωποι της Διεύθυνσης Δασών Λασιθίου λόγω ανειλημμένων υπηρεσιακών υποχρεώσεων.

1. Παρουσίαση της πορείας υλοποίησης του προγράμματος

Ο συντονιστής του προγράμματος (Γ. Καζάκης) καλωσόρισε τους παρευρισκόμενους και παρουσίασε την μέχρι τώρα πρόοδο των εργασιών και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του προγράμματος.

2. Παρουσίαση της προόδου των προπαρασκευαστικών δράσεων (Π. Νύκτας, Γ. Καζάκης, Κ. Θάνος, Π. Δεληπέτρου)

Παρουσιάστηκε η πορεία των προπαρασκευαστικών δράσεων μέχρι σήμερα και έγινε

συζήτηση σχετικά με τις μεθοδολογίες που εφαρμόσθηκαν και τις δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν κατά της διάρκεια αυτής της περιόδου.

Δράση Α.1 (παρουσίαση Π. Νύκτας)

Έγινε ερώτηση από τον κ. Δημητρίου αν οι ξεροί κέδροι στο Σαρακήνικο έχουν σχέση με το τοπογραφικό της περιοχής και το μεγάλο βάθος της άμμου. Ο κ. Νύκτας διευκρίνισε ότι η ξήρανση έγινε μετά το 1998 (σύμφωνα με τις αεροφωτογραφίες) και ότι ο λόγος ξήρανσης τους παραμένει άγνωστος, αλλά είναι πιθανό να οφείλεται στο μεγάλο βάθος άμμου σε συνδυασμό με μια μεγάλη περίοδο ξηρασίας.

Ο κ. Θάνος πρόσθεσε ότι ίσως πρέπει να λάβουμε υπόψη και τους νότιους ανέμους που πνέουν στις περιοχές, όλο το χρόνο και όχι μόνο την θερινή περίοδο. Ο κ. Νύκτας εξήγησε ότι οι άνεμοι που επηρεάζουν περισσότερο τα αμμοθινικά οικοσυστήματα είναι όταν η άμμος είναι στεγνή, δηλαδή τους καλοκαιρινούς μήνες. Πρόσθεσε όμως ότι έχει ενδιαφέρον να μελετήσουμε και τους πολύ έντονους ανέμους καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Ο κ. Καζάκης διευκρίνισε ότι, από τα ανεμολογικά στοιχεία που διαθέτουμε φαίνεται η μέση ταχύτητα ανέμου ανά ημέρα και ως εκ τούτου δεν μπορούμε να δούμε τις μεγαλύτερες τιμές των ανέμων.

Η κα Δεληπέτρου ρώτησε αν στην περιοχή του Κεδροδάσους οι αμμοθίνες είναι τοπογραφικές και πιο είναι το μεγαλύτερο βάθος που έχει βρεθεί. Ο κ. Νύκτας απάντησε ότι το μεγαλύτερο βάθος ήταν 4 μέτρα και πρόσθεσε ότι από τις αεροφωτογραφίες του 1968 φαίνεται να έχει αυξηθεί η παραλία, αλλά το ποσοστό κάλυψης των δέντρων φαίνεται να είναι ίδιο, Η κ.

Δεληπέτρου συμφώνησε ότι οι αλλαγές στα δέντρα χρειάζονται πολλά χρόνια για να φανούν.

Δράση Α.2 (παρουσίαση Γ. Καζάκης)

Παρουσίαστηκε η μεθοδολογία, η ανάλυση και τα αποτελέσματα της δράσης.

Η κα Δεληπέτρου πρόσθεσε τα αποτελέσματα από τις τομές βλάστησης. Στο Κεδρόδασος βρέθηκε συσχέτιση με τη βόσκηση, στη Γαύδο με την κλίση και κατά δεύτερο λόγο με τη βόσκηση και τη χρήση, και στη Χρυσή με τη χρήση των δειγματοληπτικών επιφανειών και δευτερευόντως με τον αριθμό των σπασμένων κλαδιών. Επισήμανε ότι στα αμμοθινικά οικοσυστήματα έχει μεγάλη σημασία η συγκράτηση της άμμου στις πρωτογενείς θίνες. Από την ανάλυση των δεδομένων όσον αφορά τις τομές βλάστησης προκύπτει για τη Χρυσή στο δυτικό τμήμα ότι οι πρωτογενείς θίνες είναι εμφανείς αλλά στο ανατολικό έχουν μικρότερη κάλυψη. Στο Κεδρόδασος η πρώτη ζώνη αποτελείται από χαμηλούς θάμνους, ενώ στη Γαύδο δεν υπάρχει εκτεταμένη ζώνη πρωτογενών θινών. (στο Σαρακήνικο υπάρχει επίπεδη ζώνη και μετά αμμοθίνες με φρύγανα). Τέλος πρόσθεσε ότι έχει ενδιαφέρον να συνυπολογισθούν τα γεωμορφολογικά δεδομένα της δράσης Α.1.

Ο κ. Θάνος παρατήρησε ότι στις δειγματοληψίες δεν συμπεριλαμβάνονται μερικά θερόφυτα είδη καθόσον οι δειγματοληψίες έγιναν Απρίλιο – Μάιο.

Ο κ. Θάνος έθεσε το ερώτημα αν υπάρχουν και ποια είναι τα χαρακτηριστικά φυτικά είδη του οικοτόπου 2250* εκτός από τα είδη *Juniperus*. Η κα Δεληπέτρου απάντησε ότι υπάρχουν κάποια είδη που είναι χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής και σχετίζονται με τη βιογεωγραφία, χωρίς όμως να παίζουν κάποιο ρόλο στο οικοσύστημα. Δηλαδή, ότι δεν πρέπει να μιλάμε για χαρακτηριστικά είδη αλλά για λειτουργικές ομάδες ειδών. Ο κ. Δημόπουλος είπε ότι υπάρχουν τυπικά είδη και φυτοκοινωνίες που διαφοροποιούνται ανάλογα με την περιοχή και τόνισε ότι είναι σημαντικό να προκύψει μέσα από αυτή τη δράση, λίστα με τα σημαντικά είδη της κάθε περιοχής και ότι θα χρησιμέψει αυτό για να αξιολογηθεί η κατάσταση διατήρησης του οικοτόπου 2250* στην κάθε περιοχή. Τέλος, ανέφερε ότι επειδή αναφερόμαστε σε πρόγραμμα

LIFE και οικότοπο προτεραιότητας δεν μπορούμε να μιλάμε για λειτουργικές ομάδες αλλά για "typical species" που διαφοροποιούνται ανάλογα με την περιοχή. Μέσω αυτής της λίστας με τα τυπικά είδη του οικοτόπου θα μπορεί να αξιολογηθεί η κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων σε κάθε περιοχή αλλά και γενικότερα για τους υπόλοιπους οικοτόπους στην Ελλάδα.

Δράση A.3 (παρουσίαση Κ. Θάνος)

Παρουσιάστηκαν η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της δράσης σε σχέση με την αναλογία αρσενικών και θηλυκών δέντρων του είδους *Juniperus oxycedrus* subsp. *macrocarpa*.

Η μόνη περιοχή που φαίνεται να παρουσιάζει πρόβλημα αναλογίας αρσενικών προς θηλυκά άτομα είναι η ανατολική Χρυσή όπου θα πρέπει να γίνει εμπλουτισμός του πληθυσμού με θηλυκά άτομα τα οποία θα προέλθουν από μοσχεύματα. Η αναγέννηση είναι σχετικά μικρή σε όλες τις περιοχές εκτός του Λαυρακά. Η έντονη παρουσία του ανθρώπινου παράγοντα μπορεί να επηρεάζει την αναγέννηση του είδους και προκύπτει από τα αποτελέσματα ότι υπάρχει ανάγκη προστασίας των νεαρών ατόμων και όχι απαραίτητα φυτεύσεων. Θα μπορούσαμε να κάνουμε πιλοτικά εμπλουτισμό με νεαρά άτομα είτε προστατεύοντας κάποια ήδη εγκατεστημένα είτε φυτεύοντας φυτά από μοσχεύματα συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της αναλογίας αρσενικών προς θηλυκά. Πρότεινε την περιοχή του Άγιου Ιωάννη.

Οι ηλικίες των κορμών υπολογίζονται από 170-350 έτη. Η συσχέτιση ηλικίας και στηθιαίας περιμέτρου ποικίλει ανάλογα με τη θέση και τις εδαφικές συνθήκες.

Όσον αφορά την ξήρανση κάποιων δέντρων στο Σαρακήνικο πρότεινε να μελετηθεί η χρονολογία της ξήρανσης (με τη μέτρηση δακτυλίων) και να συσχετιστεί με κάποια κλιματικά δεδομένα. Η προσβολή από το ξυλοφάγο έντομο στο Κεδρόδασος μάλλον είναι δευτερογενής

Δράσεις A.4, A.5, A6, A.7, A.9 (παρουσίαση Γ. Καζάκης)

Η δράση της χαρτογράφησης (A.4) έχει ολοκληρωθεί και παρουσιάσθηκαν οι χάρτες του οικοτόπου σε κάθε περιοχή.

Η σύγκριση των αεροφωτογραφιών του 1968 με πρόσφατες δορυφορικές εικόνες δεν έχει ολοκληρωθεί αλλά φαίνεται ότι δεν υπάρχει μείωση στη κάλυψη των κέδρων αντίθετα παρατηρείται αύξηση της κόμης των δένδρων.

Οι δράσεις A.5, A.6 και A.9 έχουν ολοκληρωθεί και παρουσιάσθηκαν τα σημαντικότερα αποτελέσματα.

Η Δράση A.7 ολοκληρώνεται σύντομα. Παρουσιάσθηκαν οι δείκτες που έχουν επιλεγεί για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων προστασίας και έγινε ενημέρωση για τον τρόπο σύνταξης των πρωτοκόλλων παρακολούθησης.

Δράση A.8 (παρουσίαση Π. Δεληπέτρου)

Οι προτάσεις της κας Δεληπέτρου για τη Χρυσή είναι ο περιορισμός των δρόμων ειδικά αυτών που είναι παράλληλοι με τη θάλασσα (και αν είναι δυνατό των τροχοφόρων), αλλά και η τοποθέτηση ξύλινων διαδρόμων. Για την ανατολική Χρυσή και το Σαρακήνικο θα ήταν καλό να γίνει μια προσπάθεια δημιουργίας πρωτογενών θινών με μηχανικά μέσα (εμπόδια για τη συσσώρευση της άμμου και στη συνέχεια φυτεύσεις). Ο κ. Δημόπουλος έδωσε το παράδειγμα ενός άλλου LIFE προγράμματος στη Στοφυλιά όπου εφαρμόστηκαν παρόμοιες δράσεις.

Διευκρινιστικές ερωτήσεις έγιναν από την κα Καργιολάκη για τον τρόπο κατασκευής αυτών των εμποδίων, όσον αφορά τη γωνία τοποθέτησης του σε σχέση με τον επικρατέστερο άνεμο.

Όσον αφορά το ξυλοφάγο έντομο που έχει καταγραφεί στο Κεδρόδασος έγινε ενημέρωση από

τον κ. Καζάκη για το είδος του εντόμου (*Buprestis cupressi*) και το βιολογικό του κύκλο. Στην συνέχεια έγινε συζήτηση για το πώς πρέπει να γίνει η καταπολέμηση. Ο κ. Θάνος ρώτησε αν η έκκριση ριτήνης από τα δέντρα σχετίζεται με το έντομο και πρότεινε να μην γίνει χημική καταπολέμηση. Θα χρειαστεί να μελετήσουμε περισσότερο τον κύκλο ζωής του εντόμου και να καταλήξουμε σε πιο ήπια μέτρα. Ο κ. Θάνος έκρινε ότι ίσως η παρουσία του εντόμου σχετίζεται με τις ελαττωμένες βροχοπτώσεις και χρήζει περεταίρω μελέτης. Συμφωνήθηκε να μη γίνει χημική καταπολέμηση και να γίνει προσπάθεια περιορισμού του πληθυσμού του εντόμου με εντομοπαγίδες και οι οδηγίες για την τοποθέτηση τους να δοθούν από τη Διεύθυνση Δασών.

3. Παρουσίαση και συζήτηση για τις δράσεις προστασίας (Γ. Καζάκης)

Δράση C1: Συζήτηση για τον τρόπο οριοθέτησης του οικοτόπου. Προτάθηκε να μην γίνει περίφραξη και ο οικότοπος να οριοθετηθεί με ξύλινους πασσάλους ύψους 2 μέτρων σε αποστάσεις 40-50 μέτρων ανάλογα με την τοπογραφία. (Οι τεχνικές λεπτομέρειες έχουν ήδη συζητηθεί στο πεδίο με τη Διεύθυνση Δασών Χανίων). Στο Σαρακήνικο στο σημείο που βρίσκεται ο δρόμος θα γίνει εμφανής περίφραξη με ξύλινους πασσάλους και σκοινί. Στον Άγιο Ιωάννη θα γίνει εμφανής οριοθέτηση μόνο στα ανατολικά όρια του οικοτόπου και στο Λαυρακά η οριοθέτηση θα είναι πιο πυκνή στην είσοδο του οικοτόπου. Για τα Φαλασάρνα, ο κ. Θάνος πρότεινε να οριοθετηθεί ένα κομμάτι του οικοτόπου δημιουργώντας μια περιοχή «έντονης προστασίας» ή μικροαποθέματος. Η κα Δεληπέτρου εισηγήθηκε να προστατευτεί πιο έντονα το κομμάτι του οικοτόπου που είναι πιο απομακρυσμένο από το δρόμο. Η κα Στεφανάκη από τη Διεύθυνση Δασών Χανίων πρότεινε να περιφραχτεί όλος ο οικότοπος, δηλαδή και από τη μεριά του δρόμου, αλλά υπάρχει κίνδυνος καταστροφής της περίφραξης.

Δράση C2: Η δράση αυτή υπάρχει ανάγκη να εφαρμοσθεί στη Χρυσή και στα Φαλάσαρνα, καθόσον οι άλλες περιοχές είναι σχετικά καθαρές και δεν έχουν ογκώδη απορρίμματα.

Δράση C3: Στη Χρυσή θα γίνει εμπλουτισμός με φυτεύσεις θηλυκών ατόμων *Juniperus macrocarpa* και στον Άγιο Ιωάννη θα γίνουν φυτεύσεις και από θηλυκά και από αρσενικά άτομα. Για τα Φαλάσαρνα δεν χρειάζεται εμπλουτισμός αλλά μόνο μικρές περιφράξεις για να προστατευτούν τα νεαρά άτομα. Ο κ. Θάνος πρότεινε να γίνουν περιφράξεις σε νεαρά άτομα ηλικίας 2-3 ετών και όχι τόσο σε αρτίβλαστα. Πρόσθεσε ότι, εφόσον στα αρτίβλαστα η θνησιμότητα είναι αρκετά μεγάλη και υπάρχει πιθανότητα να μην καταφέρουν να επιβώσουν στη φύση, να τα μετακινούμε στο εργαστήριο και να τα επαναφυτεύουμε αφού μεγαλώσουν. Η κα Δεληπέτρου και ο κ. Καζάκης αντιπαράθεσαν ότι είναι καλύτερο να προστατευτούν και κάποια αρτίβλαστα στη φύση. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν να γίνει προστασία και περίφραξη σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (2-3 έτη)

Δράση C4: Η δράση αυτή περιλαμβάνει: 1) την φύτευση αρσενικών ή θηλυκών ατόμων *Juniperus macrocarpa*, 2) την φύτευση χαρακτηριστικών ή θεμελιωδών ειδών του οικοτόπου και 3) την απομάκρυνση εισβολέων ή ξενικών ειδών.

- 1) Θα γίνει φύτευση θηλυκών ατόμων στη Χρυσή και στο Σαρακήνικο.
- 2) Ο κ. Δημόπουλος πρότεινε, να συνταχθεί αναφορά στην οποία να αποδεικνύεται ότι οι φυτοκοινωνίες στους οικοτόπους είναι σε ευνοϊκή κατάσταση διατήρησης, δηλαδή ότι υπάρχει πληρότητα φυτικών ειδών εκτός από τις περιοχές που δεν έχουν καλή κατάσταση διατήρησης. Πρέπει να συμπληρωθεί πρωτόκολλο αξιολόγησης το οποίο θα περιλαμβάνει τρεις

παραμέτρους την περιοχή, τα τυπικά είδη και τις πιέσεις της κάθε περιοχής.

3) Η κα Δεληπέτρου επισήμανε ότι αφού δεν υπάρχουν πολλά νιτρόφιλα ή ξενικά είδη, μάλλον δεν χρειάζεται να πραγματοποιηθεί αυτή η δράση εκτός από ορισμένες περιοχές.

Συμφωνήθηκε στη δράση αυτή να συμπεριληφθούν άλλες δράσεις που εμμέσως θα βοηθούν στην βελτίωση της κατάστασης του οικοτόπου.

Δράση C5: Η δράση αυτή έχει εφαρμογή στον ανατολικό οικότοπο της Χρυσής. Η κα Δεληπέτρου πρότεινε να εφαρμοστεί και στο Σαρακήνικο. Συζητήθηκε ο τρόπος σταθεροποίησης των πρωτογενών θινών.

Δράση C6: Έγινε ενημέρωση για τις τεχνικές λεπτομέρειες αυτής της δράσης, που έχουν ήδη συζητηθεί στο πεδίο με τη Διεύθυνση Δασών Χανίων. Συγκεκριμένα θα γίνει βελτίωση του μονοπατιού στο Κεδρόδασος και καλύτερη σήμανση του μονοπατιού E4 και τοποθέτηση κάδων απορριμάτων στο σημείο συγκέντρωσης απορριμάτων του Δήμου. Στο Σαρακήνικο θα τοποθετηθούν κάποιοι κάδοι και θα γίνει ένας μικρός ξύλινος διάδρομος. Συζητήθηκε ο κίνδυνος να καταστραφεί από χείμαρρο. Στον Άγιο Ιωάννη θα διαμορφωθεί το μονοπάτι που οδηγεί στον οικότοπο και θα γίνει καλύτερη σήμανση. Στο Λαυρακά θα γίνει σήμανση στο μονοπάτι που ξεκινάει από τη θέση "Χαμουριό" και καταλήγει στον οικότοπο.

Δράση C7: Σε όλες τις περιοχές θα τοποθετηθούν ενημερωτικές πινακίδες στις θέσεις εισόδου στον οικότοπο και πληροφοριακές πινακίδες σε καίρια σημεία εντός του οικοτόπου και κατά μήκος των μονοπατιών.

Δράση C8 (Παρουσίαση X. Φουρναράκη)

Συζητήθηκε ποια φυτικά είδη θα καθοριστούν ως «συνοδά» προκειμένου να πραγματοποιηθούν συλλογές σπερμάτων. Η κα Δεληπέτρου πρότεινε να συλλεχτούν είδη των πρωτογενών αμμοθινών (για σταθεροποίηση) και άλλα σημαντικά είδη του οικοτόπου (πχ *Elytrigia juncea* και *Helianthemum stipulatum* από τη Χρυσή και *Medicago marina* και *Silene succulenta* από τη Γαύδο). Ο κ. Θάνος πρότεινε να γίνει συλλογή μοσχευμάτων μόνο από τις περιοχές που κρίνεται απαραίτητο να γίνουν φυτεύσεις για την βελτίωση της αναλογίας αρσενικών προς θηλυκά. Από την Χρυσή και το Σαρακήνικο χρειάζεται να συλλεχτούν μοσχεύματα μόνο από θηλυκά δέντρα.

4. Παρουσίαση δράσεων ευαισθητοποίησης του κοινού και διάχυσης των αποτελεσμάτων (Γ. Καζάκης)

Συζητήθηκαν οι δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού και διάχυσης των αποτελεσμάτων. Έγινε συζήτηση για την ορολογία που θα καθιερωθεί στο υλικό που θα χρησιμοποιείται για τη διάχυση των αποτελεσμάτων (φυλλάδια, πινακίδες κτλ). Σχετικά με το μπλουζάκι έγινε συζήτηση για τη γλώσσα που θα χρησιμοποιηθεί (ελληνικά ή αγγλικά).. Ο κ. Θάνος προτίμησε τη ελληνική έκδοση. Τελικά προτάθηκε να γίνουν 2 σχέδια ένα στα ελληνικά και ένα στα αγγλικά. Προτάθηκε από την κα Δεληπέτρου να καταχωρηθούν φωτογραφίες από το πρόγραμμα στο Google-Earth.

Στη συνέχεια έγινε ενημέρωση από τον συντονιστή του προγράμματος για την επέκταση της

Τραχείας Πεύκης στη Γαύδο. Το θέμα αυτό έχει τεθεί επανειλημμένα από την Κοινότητα αλλά και από τους κατοίκους του νησιού και παρουσιάζεται ως «πρόβλημα» το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπισθεί άμεσα ιδιαίτερα στην περιοχή του Λαυρακά.

Η κα Δεληπέτρου σημείωσε ότι η επέκταση της Τραχεία Πεύκης οφείλεται, εκτός από την έντονη φυσική αναγέννηση του είδους και στην ανθρώπινη δραστηριότητα (πυρκαγιές, χρήση για ξυλεία και εγκατάλειψη παλαιών καλλιεργειών κ.α.).

Στο ερώτημα αν η Τραχεία Πεύκη έχει εισαχθεί στο νησί από τον άνθρωπο ο κ. Θάνος υποστήριξε ότι εφόσον το είδος υπήρχε στην Κρήτη εμφανίστηκε και στη Γαύδο με φυσικό τρόπο και ο πληθυσμός του πρέπει να θεωρηθεί φυσικός.

Όπως διαπιστώθηκε από τις μέχρι τώρα παρατηρήσεις, η τραχεία Πεύκη δεν εξαπλώνεται σε χαρακτηριστικές θέσεις του οικοτόπου 2250*, δηλαδή στις αμμοθίνες με μεγάλο βάθος άμμου. Η Τραχεία Πεύκη εμφανίζεται ότι εισβάλει στον οικότοπο στη μεταβατική ζώνη μεταξύ του οικοτόπου 2250* και του πευκοδάσους, σε θέσεις που γειτνιάζουν με εγκαταλειμμένες βαθμίδες και κατά μήκος των ρεμάτων όπου το έδαφος είναι ευνοϊκό για την ανάπτυξή της. Η κα. Καριολάκη πρόσθεσε ότι τυχόν προσπάθεια απομάκρυνσης της τραχείας Πεύκης από τον οικότοπο σκοντάφτει αφενός στην υπάρχουσα νομοθεσία αφετέρου απαιτεί συγκεκριμένη μελέτη και έγκριση από τις αρμόδιες Υπηρεσίες.

Ο κ Δημόπουλος υποστήριξε ότι θα πρέπει πρώτα να εξακριβωθεί το μέγεθος της απειλής. Εφόσον η τραχεία Πεύκη εμφανίζεται μόνο κατά θέσεις όπου οι συνθήκες είναι ευνοϊκές για την ανάπτυξή της και δεν παρατηρείται στις αμμοθίνες όπου κυριαρχεί το *Juniperus macrocarpa* ο κίνδυνος είναι μικρός. Η κα Δεληπέτρου ρώτησε αν υπάρχει η δυνατότητα φωτοερμηνείας παλαιότερων αεροφωτογραφιών για την διερεύνηση της επέκτασης της τραχείας Πεύκης.

Ο κ. Ghosn ανέφερε, ότι παρατηρείται γενικότερη επέκταση της τραχείας στο νησί της Γαύδου, αλλά εκτός του οικοτόπου 2250*. Αυτό όμως δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο του προγράμματος.

Αποφασίστηκε ότι η εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της εξάπλωσης της τραχείας Πεύκης αφενός δεν είναι οικολογικά ορθή, αφετέρου τυχόν μέτρα δεν θα έχουν αποτέλεσμα καθόσον η τραχεία Πεύκη θα εγκατασταθεί ξανά μετά από μερικά χρόνια.

Ο συντονιστής του προγράμματος ευχαρίστησε του παρισταμένους για τη μέχρι τώρα συνεργασία και πρότεινε η επόμενη συνάντηση της επιτροπής να γίνει στη Γαύδο τον Σεπτέμβριο 2011 εφόσον το επιτρέψουν οι καιρικές συνθήκες.

Ακολούθησε γεύμα στο εστιατόριο του ΜΑΙΧ.